

Sunuş

» » »

Charles Darwin, evrim teorisini anlattığı *Türlerin Kökeni* isimli kitabına, modern bilimin kurucusu sayılan Francis Bacon'dan bir alıntıyla başlar. Bacon, *Öğrenmenin Gelişimi* isimli eserinde yer alan bu paragrafta, insanların Tanrı'nın işleri ile Tanrı'nın sözleri arasında bir tercihe zorlanmaması gerektiğini ifade eder. Tanrı'nın sözleri olan Kutsal Kitaplar ile Tanrı'nın işleri olan doğa kanunları ancak birbirlerini tamamlayıcı olarak görülebilir. Ünlü astronom ve matematikçi Kepler, Tanrı'nın en temiz sesine ulaşmak için doğaya bakmamız gerektiğini söylerken veya Hollandalı anatomici Jan Swammerdam, mikroskop aracılığıyla yaptığı gözlemlerin Tanrı'ya ilişkin bilgisini artırdığını anlatırken tam olarak bu çizgidedir. Esasen sadece Kepler ve Swammerdam değil, Bacon ve sonrasında yaşamış birçok bilim insanı, bu yaklaşımı benimsemiş, bilimin bugünkü seviyesine ulaşmasında büyük rol oynamışlardır. Bu büyük dâhiler için din-bilim çatışması gibi bir kavram son derece anlamsızdır. Modern kimyanın kurucusu sayılan Robert Boyle'un, İncil'i daha iyi öğrenmek için Latince ve Eski Yunanca'nın yanı sıra İbranice, Aramice, Süryanice

öğrendiğini hatırlamakta fayda var. Yine, modern jeolojinin kurucularından William Buckland, iki ciltlik *Jeoloji ve Mineralojinin Doğal Teoloji Işığında Değerlendirilmesi* adlı eserinde Tanrı'nın sanatının izlerini doğada aramıştır. Bu örneklere, astronom Kopernik'i, mikrobiyolog Pasteur'ü, genetiğin kurucusu Mendel'i, çağdaş fosil bilimci Simon Conway Morris'i, günümüzde yürütülen en büyük genetik projesinin önceki direktörü Francis Collins'i ve daha yüzlerce saygın bilim insanını eklemek mümkündür. Bu bağlamda, Isaac Newton, dini konulardaki pozisyonu itibarıyla, modern bilimleri inşa eden diğer bilim insanları arasında istisnai bir figür olmaktan ziyade, modern bilimin en büyük dâhileriyle aynı çizgidedir. Bu nedenle elinizdeki kitabın sadece büyük bir bilim insanının din ve bilimle ilgili görüşleri olarak okunmaması gerektiği kanaatindeyim.

Fizik ve felsefe alanında Türkiye'nin en yetkin isimlerinden olan Dr. Enis Doko, bu kitabında Newton üzerinden bir bilim tarihi okuması yaparak din ve bilimin birbirini nasıl tamamladığını somut verilerle ortaya koyuyor. Burada dikkatlerden kaçmaması gereken husus, Doko'nun bunu gerçekleştirirken "Newton gibi büyük bir dâhi dindardır, o halde din doğrudur" veya "Newton ateizmin saçma olduğunu düşünüyor, o halde ateizm geçersizdir" gibi bir akıl yürütmede bulunmadığıdır. Bu anlamda o, Allah'ın varlığına inanmayan bilim insanlarına atıfla, din ile bilimi çatışıyor gösteren yeni ateistlerin yaptığı hataya düşmez. Tarihteki

bilim insanlarının dini görüşleri tek başlarına ne teizmin ne de ateizmin doğruluğunu ispat edebilir. Enis Doko'nun bu kitapta amaçladığı, yaygın bir mitle hesaplaşmak ve Newton'un görüşleri üzerinden şu mesajı vermektedir: Bilim tarihi, düşünüldüğü gibi, "dinle çatışmanın tarihi" olmaktan çok uzaktır. Bilim insanları sanıldığı –ve bazıları tarafından umulduğu– gibi dini, kendilerini sınırlayıcı, kendisinden kurtulunması gereken bir unsur olarak görmemişlerdir. Tersine birçok bilim insanı, yukarıda da belirttiğim gibi, bilimi, Tanrı'ya ulaşmada bir araç olarak görmüş, bu motivasyonla bilim yapmışlardır. Yani insanı cehaletin değil, bilimin Tanrı'ya götüreceğine inanmışlardır. Bu eser mütevazı hacmine karşılık bu iddiayı örneklendirmesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

Doç.Dr. Alper Bilgili

(Acıbadem Üniversitesi)